

Sygnatura akt VI Ka 485/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **4 września 2015** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Grzegorz Kiepusa

Sędziowie SSO Arkadiusz Łata (spr.)

SSO Agata Gawron-Sambura

Protokolant Marzena Mocek

przy udziale Elżbiety Ziębińskiej

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2015 r.

sprawy **S. M.** ur. (...) w T.,

syna T. i S.

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 19 marca 2015 r. sygnatura akt VI K 634/14

na mocy art. 437 § 1 kpk, art. 624 § 1 kpk

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. I. M. kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) obejmującą kwotę 27,60 zł (dwadzieścia siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) podatku VAT, tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów obrony skazanego z urzędu w postępowaniu odwoławczym;
3. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków postępowania odwoławczego, obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn.akt VI Ka 485/15

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy stwierdził, co następuje.

Apelacja skazanego nie jest zasadna i na uwzględnienie nie zasługuje.

Sąd I instancji starannie i prawidłowo przeprowadził bowiem postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego, trafnie ustalając iż w badanym przypadku podstawowa przesłanka ustawowa z art. 85 kk (by poszczególne przestępstwa, za jakie miały miejsce skazania „częstkowe” popełnione były zanim zapadł pierwszy,

choćby nieprawomocny wyrok, co do któregośkolwiek z nich, a nadto, by za czyny objęte powyższymi wyrokami „jednostkowymi” wymierzone zostały kary tego samego rodzaju lub inne – lecz podlegające łączeniu) zrealizowana była jedynie w odniesieniu do skazań wymienionych w pkt: IV, V, VI i VII części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego, a to odpowiednio:

- wyrokiem Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z dnia 28 czerwca 2013r. – sygn. akt VI K 419/13;
- wyrokiem Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z dnia 26 lipca 2013r. – sygn. akt VI K 554/13;
- wyrokiem Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z dnia 16 sierpnia 2013r. – sygn. akt VI K 461/13;
- wyrokiem Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z dnia 16 października 2013r. – sygn. akt VI K 676/13.

Wszystkie czyny, jakich dotyczyły wspomniane wyroki dokonane zostały przed dniem 28 czerwca 2013r., kiedy to wydano pierwszy z omówionych wyroków (prawidłowo potraktowany tu jako pierwszy chronologicznie wyrok) i za czyny te orzeczono kary tego samego rodzaju – tj. kary pozbawienia wolności.

Tylko i wyłącznie w zakresie występków, o których mowa wyżej, uprawnione pozostawało przyjęcie istnienia zbiegu przestępstw w rozumieniu art. 85 kk. Zbieg taki – wbrew odmiennym intencjom skarżącego – nie występował natomiast w przypadku czynów objętych wszystkimi pozostałymi wyrokami opisanymi na wstępie kontrolowanego wyroku łącznego (punkty: I, II, III i VIII). Tym samym nie wchodziło w rachubę kreowania kary łącznej na gruncie „skazań cząstkowych” wynikających z powyższych rozstrzygnięć Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach i tak:

- z dnia 15 lipca 2009r. – sygn. akt VII K 634/08;
- z dnia 4 kwietnia 2011r. – sygn. akt VI K 55/11;
- z dnia 18 kwietnia 2012r. – sygn. akt VI K 1071/11;
- z dnia 7 lipca 2014r. – sygn. akt VI K 48/14.

Sąd I instancji nie popełnił zatem błędu umarzając w naprowadzonej wyżej części – postępowanie w materii wydania wyroku łącznego.

Całokształt przestępstw, za jakie S. M. skazany został prawomocnie wyrokiem z dnia 15 lipca 2009r. – sygn. akt VII K 634/08 (vide: pkt I części wstępnej wyroku łącznego) miał miejsce przed tą datą. Kolejnych czynów, za które wymieniony był skazywany dalszymi wyrokami dopuszczał się on już po 15 lipca 2009r., bądź też tylko fragmentarycznie przed zapadnięciem tegoż orzeczenia.

Ta ostatnia sytuacja dotyczyła konkretnie przestępstwa z art. 209 § 1 kk, objętego dalszym wyrokiem, wydanym w dacie 18 kwietnia 2012r. – sygn. akt VI K 1071/11 (vide: pkt III), popełnionego między innymi w przedziale czasowym od września 2008r. do stycznia 2009r. (pozostałe okresy: listopad 2009r. – czerwiec 2010 oraz wrzesień 2010 – marzec 2011r.).

Chodziło tu o przestępstwo trwałe, polegające na wytworzeniu i utrzymywaniu przez sprawcę stanu bezprawia (tj. uchylania się od obowiązku alimentacyjnego) „rozciągniętego” w czasie. Czyn taki uznawany jest za dokonany we wszystkich okresach, w jakich trwa, zaś za zakończenie przestępstwa traktuje się chwilę ustania owego stanu – z obojętnie jakiej przyczyny.

Przestępstwo z art. 209 § 1 kk w żadnej mierze nie mogło zostać ocenione jako popełnione przed datą 15 lipca 2009r. (czyli dniem wydania I-go wyroku), gdyż stan bezprawia utrzymywał się nadal i trwał wprawdzie do stycznia 2009r., a potem w dwóch kolejnych odcinkach czasowych – ostatecznie do marca 2011r. Dopiero wówczas przestępstwo zostało

zakończone, zaś wszystkie trzy omówione okresy tworzyły jeden i ten sam występki, za który wymierzono jedną karę pozbawienia wolności.

Kara ta nie podlegała w związku z powyższym łączeniu z karami pozbawienia wolności wymierzonymi w sprawie o sygn. akt VII K 634/08 (wyrok z dnia 15 lipca 2009r., pkt I części wstępnej wyroku łącznego). Nie istniały też żadne proceduralne i merytoryczne możliwości „wyłączenia” z całości czynu z art. 209 § 1 kk fragmentów mających miejsce przed 15 lipcem 2009r. i określenia ich za „samodzielne” i „odrębne” przestępstwo dające podstawę do połączenia kary orzeczonej w sprawie o sygn. akt VI K 1071/11 (wyrok z dnia 18 kwietnia 2012r., pkt III części wstępnej wyroku łącznego) z karą z wyroku z dnia 15 lipca 2009r., a tym bardziej do ponownego wymierzenia „samodzielnej” kary za te fragmenty, pozwalającej się połączyć z karą z wyroku z pkt I.

W konsekwencji kara orzeczona wyrokiem z daty 15 lipca 2009r. w sprawie o sygn. akt VII K 634/15 nie podlegała łączeniu z jakąkolwiek karą z wyroków wskazywanych przez S. M..

Do połączenia w myśl zasad z art. 85 kk nie nadawały się również kary „jednostkowe” wymierzone przez Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach wyrokami z dnia 4 kwietnia 2011r. – sygn. akt VI K 55/11 (pkt II części wstępnej wyroku łącznego) i z dnia 18 kwietnia 2012r. – sygn. akt VI K 1071/11 (pkt III części wstępnej tegoż wyroku).

Wszystkie przestępstwa, jakich wyroki te dotyczą musiałyby bowiem zostać popełnione przed dniem 4 kwietnia 2011r. (tj. przed datą zapadnięcia pierwszego wyroku). Wymóg ten był w praktyce spełniony wyłącznie w zakresie czynu z art. 279 § 1 kk popełnionego dnia 1 listopada 2010r., jakiego dotyczył wspomniany wyrok wydany w sprawie o sygn. akt VI K 55/11, a także występkę z art. 209 § 1 kk, o którym była już mowa uprzednio – objętego wyrokiem z 18 kwietnia 2012r. – sygn. akt VI K 1071/11.

Pozostałe przestępstwa, za jakie S. M. skazano prawomocnie wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2012r. – sygn. akt VI K 1071/11 nie odpowiadały przesłankom z art. 85 kk. Były to bowiem występkę z art. 279 § 1 kk spięte klamrą konstrukcji ciągu przestępstw w znaczeniu regulacji art. 91 § 1 kk, dokonane w następujących datach:

- 12/13 marca 2011r.;

- 14 marca 2011r.;

-19/20 czerwca 2011;

- 28/29 czerwca 2011r.,

A nadto czyn z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii – popełniony 28 lipca 2011r.

O ile zatem dwa pierwsze przestępstwa z art. 279 § 1 kk rzeczywiście miały miejsce przed datą zapadnięcia pierwszego wyroku (tj. przed dniem 4 kwietnia 2011r.), o tyle dwa kolejne i czyn z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – ewidentnie po tej dacie.

W kwestii czynów objętych konstrukcją ciągu w znacznym stopniu aktualne są wcześniejsze uwagi dotyczące przestępstwa z art. 209 § 1 kk. I w tym wypadku w rachubę nie wchodziło „wydzielenie” dwóch pierwszych występków z art. 279 § 1 kk i potraktowanie ich „odrębnie” jako popełnionych przed datą 4 kwietnia 2011r. – czyli poza ciągiem przestępstw. Nie było również możliwe uznanie kary pozbawienia wolności orzeczonej za pełny ciąg (jako „jedna kara” w sensie art. 91 § 1 kk) za odnoszącą się wyłącznie do dwóch pierwszych włamań, ani też ponownego i „samodzielnego” wymierzania dodatkowej kary za dwa przestępstwa z art. 279 § 1 kk – sprzed 4 kwietnia 2011r.

W zakresie czynów z punktów: II i III części wstępnej wyroku łącznego wymogi istnienia zbiegu przestępstw upoważniającego do orzekania kary łącznej nie wystąpiły.

Stanowisko Sądu jurysdykcyjnego, gdy umorzył on – również, co do skazań „jednostkowych” z pkt: II i III wstępnej części zaskarżonego rozstrzygnięcia – postępowanie o wydanie wyroku łącznego było przeto ze wszech miar trafne,

zaś roszczenia apelującego o „poszukiwanie” dalszych aniżeli ustalony – zbiegów przestępstw – chybione. Zarzuty i wywody zaprezentowane w środku odwoławczym mogą jedynie świadczyć o głębokim braku zrozumienia przepisów regulujących instytucje kary łącznej i wyroku łącznego, jakie legły u podstaw orzeczenia Sądu I instancji.

W realiach faktycznych badanego przypadku oraz w świetle przesłanek ustawowych omówionych na wstępie nie było nadto dopuszczalne łączenie kar „częstkowych” wymierzonych wyrokiem, o którym mowa w pkt I części wstępnej wyroku łącznego z karami z wyroku z pkt III. Identycznie – kar „częstkowych” z wyroku z pkt III z karami orzeczonymi wszystkimi pozostałymi wyrokami (punkty: IV, V, VI, VII i VIII). Także czyn, za który nastąpiło skazanie wyrokiem opisanym w pkt VIII nie pozostawał w realnym zbiegu dosłownie z żadnym z przestępstw, jakich dotyczyły pozostałe wyroki. Dokonany został w okresie pomiędzy 25 a 26 grudnia 2013r., czyli już po zapadnięciu przedostatniego wyroku „jednostkowego” (tj. wyroku z dnia 16 października 2013r. – sygn. akt VI K 676/13).

Kwestią nader istotną w przedmiotowej sprawie jest przy tym fakt, iż postępowanie w materii wyroku łącznego toczyło się wedle przepisów obowiązujących przed datą 1 lipca 2015r. zaskarżone orzeczenie zapadło 19 marca 2015r. W konsekwencji Sąd odwoławczy był zobligowany do przeprowadzenia kontroli instancyjnej pod kątem uregulowań, jakie obowiązywały w chwili wyrokowania. Czyli przed wejściem w życie kompleksowej nowelizacji ustawodawstwa karnego wprowadzonej na mocy ustawy z dnia 27 września 2013r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 25 października 2013r., poz. 1247) i ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 20 marca 2015r., poz. 396).

Zgodnie z art. 19 ust. 1 drugiego ze wspomnianych aktów prawnych przepisów rozdziału IX ustawy karnej (dotyczącego właśnie zbiegu przestępstw oraz łączenia kar i środków karnych) w brzmieniu nadanym w wyniku nowelizacji nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie tejże noweli, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie nowej ustawy. Ten ostatni przypadek nie miał oczywiście miejsca w rozpatrywanej sprawie.

Tym samym zarówno w postępowaniu rozpoznawczym, jak i w postępowaniu odwoławczym obowiązywały dotychczasowe przepisy materialne.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił granice, w której mogła być wymierzona kara łączna, a mianowicie od 2 do 8 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności. Zastrzeżeń Sądu II instancji nie budził nadto rozmiar orzeczonej kary łącznej – 6 lat pozbawienia wolności.

Za takim właśnie jej ukształtowaniem przemawiały bowiem dyrektywy orzekania kar łącznych, a to w postaci stopnia podmiotowych i przedmiotowych związków zachodzących pomiędzy zbiegającymi się przestępstwami oraz przesłanki prewencyjnego oddziaływania kary łącznej.

Dokonanie przez wielokrotnie karanego S. M. tylko w ramach rozpatrywanego zbiegu aż trzynastu przestępstw (ogólna liczba przestępstw popełnionych przez wymienionego zważając też skazania pozostałe, które zbiegiem tym nie zostały objęte – była bowiem zdecydowanie wyższa), z jakich przytłaczająca większość to czyny skierowane przeciwko mieniu przemawiało wprost za przyjęciem negatywnej względem skazanego – prognozy kryminologiczno-społecznej, a nadto za ukształtowaniem kary łącznej w wysokości znacznie większej, aniżeli wynikałoby to z zasady pełnej absorpcji, a wręcz w rozmiarze zbliżonym do sumy kar „jednostkowych”.

Uwzględniając przy tym ocenę sylwetki S. M., a zwłaszcza jego niepoprawność, brak realizacji celów resocjalizacyjnych przez uprzednio orzekane – począwszy od 2006r. – kary, w tym szczególnie kary pozbawienia wolności z dobrodziejstwem warunkowego zawieszenia ich wykonania (co do których kolejno zapadały postanowienia zarządzające wykonanie), Sąd Okręgowy stwierdził, że zastosowana w instancji pierwszej kara łączna 6 lat pozbawienia wolności (wedle zasady asperacji) za rażąco surową uchodzić nie może. Tym bardziej, iż suma kar „częstkowych” jest wyższa aż o 2 lata i 10 miesięcy pozbawienia wolności. „Zysk” skazanego był tu ewidentny.

Na akceptację nie zasługiwał zatem wniosek apelującego sięgnięcia przy wymierzaniu kary łącznej po zasadę absorpcji. Poczynione w postępowaniu rozpoznawczym ustalenia jednoznacznie wskazywały, że właśnie ze względów prognostycznych i prewencyjnych tego rodzaju kara łączna stanowiłaby dla S. M. niczym nieuzasadnioną nagrodę, gdy tymczasem instytucja kary łącznej nie została pomyślana jako swoista premia dla sprawcy popełniającego większą liczbę przestępstw (por. np. post. SN z dnia 4 lipca 2007r. – V KK 419/06, OSNKW z 2007r., Nr 10, poz. 74 wraz z uzasadnieniem). W przeciwnym wypadku jej rola byłaby demoralizująca i utwierdzająca przekonanie o opłacalności takiego procederu.

Skazany nie ma zarazem racji twierdząc jakoby na ukształtowanie rozmiaru kary łącznej miały wpływ te same okoliczności, jakie legły u podstaw wymierzenia poszczególnych kar „jednostkowych”. Żadne fragmenty pisemnych motywów zaskarżonego wyroku nie wskazywały na podobny sposób rozumowania i argumentacji Sądu jurysdykcyjnego.

Istotniejszego znaczenia z punktu widzenia wyboru metody wymierzenia kary łącznej nie odgrywała natomiast pozytywna opinia o S. M. pochodząca od Dyrektora jednostki penitencjarnej, w jakiej skazany ostatnio przebywał. Dodatnia postawa M. w trakcie odbywania kary, regulaminowe zachowanie, brak związania z podkulturą przestępczą, podporządkowanie się panującym rygorom, udział w zajęciach, regulaminowa niekaralność, nagradzanie itp. świadczą w sumie o pozytywnej prognozie penitencjarnej (dotyczącej dostosowania się skazanego do warunków i rygorów izolacji więziennej i funkcjonowania w tychże warunkach), jakiej nie sposób utożsamiać z problematyką prognozy kryminologicznej (ta bowiem wiąże się z przyszłym przestrzeganiem przez sprawcę prawa, powstrzymaniem się od jego naruszeń i popełniania nowych przestępstw).

Również Sąd I instancji zdaje się obu wspomnianych typów prognozowania nie rozróżniać, nazywając w pewnym momencie (vide: k-54) prognozę penitencjarną – prognozą kryminologiczną. Jednakże w świetle powoływanej wyżej opinii nie było wątpliwości, iż chodziło tu o tę pierwszą prognozę.

Wywody zawarte w apelacji nie mogły zatem doprowadzić do wzruszenia zaskarżonego wyroku łącznego.

S. M. był karany wielokrotnie, pierwszy w ogólności wyrok został wydany przed ponad dziewięć laty i od tej chwili skazany miał bardzo dużo czasu na zmianę swej postawy życiowej oraz na ukształtowanie prawidłowego stosunku do obowiązującego porządku prawnego. Odbywał już też karę pozbawienia wolności. Kolejne wyroki skazujące świadczą jednak o tym, że nie skorzystał on z szansy na resocjalizację. Wszystko to przemawiało za stosunkowo surowym potraktowaniem go przy wymierzaniu kary łącznej.

Do podobnych wniosków prowadzi analiza stopnia związków przedmiotowych i podmiotowych pomiędzy poszczególnymi przestępstwami tworzącymi w badanej sprawie realny zbieg.

Większość z nich – jak już wspomniano – to czyny wymierzone w cudze mienie. Podobna byłaby zatem w odniesieniu do występków kradzieży z włamaniem i kradzieży „zwykłej” – od strony podmiotowej – motywacja i pobudki działania skazanego, a to w postaci osiągnięcia korzyści majątkowej. Identyczna była też postać i forma winy (wina umyślna i zamiar bezpośredni). Pod względem przedmiotowym w rachubę wchodziły jednak przestępstwa o różnej kwalifikacji prawnej, w tym o kwalifikacji kumulatywnej (tj. łącznie z art. 288 1 kk i art. 276 kk). Tym samym, pomimo wszystkiego o czym była mowa wyżej, a i znaczącej zbieżności czasowej (wszystkie one popełnione zostały pomiędzy marcem a czerwcem 2013r.) chodziło wszak o czyny o odmiennej specyfice, sposobie i okolicznościach ich dokonania.

Związki typu przedmiotowego nie były zatem pełne. O braku wszelkich związków przedmiotowych zamówioną grupą występków należało mówić w odniesieniu do czynu z art. 209 1 kk, godzącego w kompletnie odmienne dobro chronione prawem i dokonanego w poważnym oderwaniu czasowym od pozostałych przestępstw (tj. pomiędzy kwietniem a czerwcem 2011r.). jedynie pod względem podmiotowym można było dopatrywać się elementów podobieństwa z uwagi na winę umyślną i zamiar bezpośredni, lecz już nie zważywszy odmienną motywację, pobudki i motywy skazanego.

Odległy – w globalnej ocenie – stopień związków przedmiotowych i podmiotowych między zbiegającymi się przestępstwami sprzeciwił się zastosowaniu zasady absorpcji przy wymierzaniu S. M. kary łącznej.

Kara orzeczona w przedmiotowej sprawie należycie spełni zatem swe cele prewencyjne i winna zostać potraktowana jako w pełni zasłużona oraz pozbawiona cech represji nadmiernej. Skazany popełniając kolejne, liczne czyny zabronione winien był liczyć się ze zdecydowaną reakcją organów wymiaru sprawiedliwości, czego wyrazem jest zaskarżony wyrok łączny.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy utrzymał go w mocy.

O należnościach obrońcy z urzędu i o wydatkach postępowania odwoławczego rozstrzygnięto jak w pkt 2 i 3 wyroku niniejszego.